

MARIJA I OBITELJ

Dr Ljudevit RUPČIĆ

Sv. pismo i Predaja, još u početku, uz Spasitelja svijeta ističu jednu ženu kojoj se silueta s vremenom sve jače i jasnije nazire (usp. Post 3,15; Iz 7,14; Mih 5,2—3), dok se potpuno ne identificira s Djevicom Marijom, majkom Isusa Krista (usp. Mt 1,22—23). Njezin Sin je potomak ljudskog roda, koji je satro glavu Zmiji-Sotoni, i ujedno Emanuel (= Bog s nama) (usp. Mt 1,23).

Od svih Marijinih svojstava — gledano biblijski — majčinstvo je najistaknutije, sadržajem najbogatije, a značenjem najodlučnije. Njim je Marija stupila u najužu vezu s Bogom u Kristu, na način koji je uopće moguće jednom stvoru.

U vječnoj Božjoj odluci da se Bog najuže sjedini s cijelim čovječanstvom, a preko njega i sa svim ostalim stvorovima, uključena je i odluka da Sin Božji postane čovjekom u krilu Žene (usp. Gal 4,4). Utjelovljenje Sina Božjega imalo je pružiti mogućnost ljudima da dobiju udjela u Božjoj naravi, i to tako da svaki čovjek postane ud Kristova tijela. Dimenzija toga utjelovljenja jest da su svi ljudi pozvani na suradnju oko pobožanstvenjenja, jer se spasenje povijesno imalo ostvariti samo preko ljudi. U tom je bitno imati udjela na čovječanstvu Kristovu i sudjelovati na daljnjem progresivnom utjelovljenju (mističnoga) tijela. Udio u živom tijelu Kristovu uključuje i sudjelovanje na njegovu ostvarenju i rastu. Sudioništvo pojedinih udova kao nužnih prenosilaca spasenja pokazuje neusporedivu i nezamjenljivu ulogu Marijini. Ona svojim majčinstvom stoji u životnom odnosu s fizičkim i mističnim tijelom Kristovim, koje se sastoji od Krista i konkretnih ljudi. »Marijino majčinstvo pokazuje se upravo kao najviše i najstvarnije udioništvo u Kristovu čovječanstvu i kao najviše udovno sudjelovanje u njegovu otkupiteljskom djelu.«¹

Snagom Isusova majčinstva Marija je postala majkom svih ljudi, posebno vjernika. Princip koji uzročnom vezom povezuje sve ljude međusobno i s Marijom jest zakon solidarnosti u mističnom tijelu Kristovu (usp. 1 Kor 12,26; Kol 1,24).

¹ *Mysterium salutis*, Band III/2 Einsiedeln, Zürich Köln, 1969: ALOIS MULLER, Marias Stellung und Mitwirkung im Christusergebnis, str., 416.

Što jedan član u njemu radi i zaslužuje tiče se svih ostalih. Svaka je milost u njemu milost Glave svih udova, ali što jedan član primi, »u njemu samom ponovno postaje izvorom snage za druge s kojima je solidaran. To vrijedi tek pravo i prvotno za Mariju, tako da njoj koja je na izvoran način primila izvor života, pripada duhovno materinstvo prema svim članovima Crkve.² Međutim, to majčinstvo ne nadomješta niti »zamračuje, niti umanjuje, nego prokazuje snagu«³ jedinog posrednika Boga i ljudi, čovjeka Isusa Krista koji je sam sebe predao kao otkup za sve (usp. 1 Tim 2,5—6). Kristovo posredništvo ima univerzalno, ali ne ekskluzivno značenje. Ono ne isključuje nego uključuje posredništvo Marijino i ostalih članova mističnoga tijela Kristova. »Svojstvo je Kristove milosti otkupljenja da ljude uzdiže do udioništva u bogočovječjoj naravi i djelu Otkupitelja.⁴ Marijina uloga nije mimo Krista i neovisno o njemu, nego s njim i ovisno o njemu. Marija je u potpunom smislu »majka Božje milosti«. Osobito je svojstvo milosti Marijina božanskog majčinstva, kojim ju je Krist obdario, da je u Mariji postalo njezinom zaslugom. U toj zaslugi Krist kruni svoju zaslugu i milost.

Narav Marijina majčinstva

Sv. pismo ne insistira toliko na Marijinu tjelesnom majčinstvu, jer se u njem ne sastoji bit i veličina njezina božanskog majčinstva. Marija je blažena što je povjerovala (usp. Lk 1,45), a ne toliko što je u svojoj utrobi nosila i prsima dojila Sina Božjega (usp. Lk 11,27—28). Ona je postala majkom Božjom u potpunom smislu pomoću vjere i njom je začela Sina Božjega. Drukčije nije moglo ni biti, jer Riječ Božja, koja je upućena Mariji, jest objava osobnoga Boga ukoliko se želi darovati ljudima. Sama Riječ uključuje objavu i ona se ne može drukčije primiti nego vjerom. Bog se objavljuje, a Marija na to odgovara. Njezin je odgovor savršen, sveobuhvatan čin vjere: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj« (Lk 1,38). To je potpuno predanje Bogu koji se u Kristu savršeno objavio. »Njega primiti jest vlastito poslanje Marijino«,⁵ i ona ga je primila »srcem i tijelom«.⁶

Marijino majčinstvo nije njezina privatna stvar. Krist je ponudio spasenje svim ljudima i Marija ga je primila za se i za cijeli svijet, jer je bila prva i ujedno predstavnica ljudskog roda. Na njezinom »da«, koje odjekuje kroz svu vječnost, sazdana je naše spasenje.⁷ Ono je vrata kroz koja je vječna Riječ Očeva ušla u svijet da bi Bog ovaj svijet zauvijek uvukao u svoj vlastiti život.⁸ Marija je svojim majčinstvom »odmah i unaprijed uvučena u ovu golemu, nepojmljivu, strahovito veliku dramu, koja se odvija između vječnoga Boga i ovoga svijeta

² *Leksikon für Theologie und Kirche*, 2. Aufl. Das Zweite Vatikanische Konzil, Teil 1, Freiburg, Basel-Wien, 1967: DR OTHO SEMMELROTH, Kommentar 8. Kapitels Lumen gentium, str. 337.

³ Lumen gentium, n. 36.

⁴ SEMMELROTH, 337.

⁵ MULLER, 416.

⁶ Lumen gentium, n. 53.

⁷ Usp. KARL RAHNER, *Maria Mutter des Herrn*, Theologische Betrachtungen, Freiburg—Basel—Wien, 5. Aufl. 1965, str. 104—105.

⁸ RAHNER, 58.

s njegovim čovječanstvom». ⁹ Marijina je milost majčinstva milost čovječanstvu i »stvarno identična« s milošću koju Bog daje svim ljudima i »koja svoje vremensko-individualne učinke razvija do Parusije«. ¹⁰ Tako je Marijino majčinstvo uneseno u povijest vjere i spasenja. Ono nije niti se smije shvaćati kao »čisto tjelesno nego... kao slobodnoosobni čin vjere u povijesti spasenja«. ¹¹ Za to majčinstvo vezano je spasenje svih ljudi. Istina, ono je poteklo jedino od Krista, ali je ljudima došlo preko Marije. Stojeći na izvoru Utjelovljenja Sina Božjega, ona je bila i ostaje posrednica svega što iz toga slijedi. To je isto što i posrednica svih milosti. Marijina posrednička uloga u djelu spasenja nije završena i iscrpljena rođenjem Spasitelja i vjernošću prema njemu sve do križa. Njezino je materinstvo Crkvi imanentno i »ovdje i sad aktualna stvarnost«. ¹² Ono je »spasonosna služba koja se proteže do vječnog usavršenja svih izabranika«. ¹³ Nema milosti ni spasenja koje ne bi nosilo Marijin biljeg i o njoj ovisilo. Marijin udio u spasenju jest milost, ali milost koja je njezinim majčinstvom postala njezinim vlasništvom, a tek potom osobnim vlasništvom drugih ljudi. Stoga je spasenje cijelog svijeta kristološko-mariološke naravi.

Marijino majčinstvo i obitelj

Milost koju Krist daje Mariji namijenjena je cijeloj Crkvi. Ista milost koja je Mariju učinila čistom Djevicom i plodnom Majkom čini i Crkvu takvom. Zapravo, u Mariji se pokazuje što znači Crkva, milost, otkupljenje i spas od Boga. ¹⁴ Ona je objava i dokaz za ono što će dopasti Crkvu. »Što Marija ima, mora u svojoj biti i naše biti«. ¹⁵ Ali ono je to već i sada, iako nevidljivo, nepotpuno i nedovršeno.

Odnos Marija—Crkva uključuje odnos Marija—obitelj, jer je Crkva Božja obitelj, a obitelj Crkva. Marijina misterijalna uzročnost spasenja odnosi se i na obitelj kao sakrament milosti i spasenja. Ta je milost u određenom smislu Marijina. Zbog kompleksnosti i nadiskustvenosti Marijinih odnosa nije moguće sve odjednom, a pogotovu jednom riječju, izreći. Stoga, kad je govor o odnosu Marijine milosti i milosti sakramenta ženidbe, ne smije se zaboraviti da je Marijina milost, na prvom mjestu njezino božansko materinstvo, niklo u sv. Obitelji, i da zato nosi u sebi obiteljski karakter i snagu. Ona je potekla iz obitelji i po tom uzoru stvara žive i autentične kopije u Crkvi i obiteljima. Marijino majčinstvo bilo je »najveće udioništvo koje se može zamisliti na čovječanstvu Kristovu, najveće pomilostivljenje i najveće otkupljenje, i svako pomilostivljenje i otkupljenje ima prema uzoru njezina majčinstva analogno majčinski karakter prema Kristu, prema Božjem očinstvu«. ¹⁶

⁹ RAHNER, 54.

¹⁰ MÜLLER, 437.

¹¹ RAHNER, 54.

¹² SEMMELROTH, 337.

¹³ Lumen gentium, n. 62.

¹⁴ RAHNER, 34.

¹⁵ RAHNER, 37.

¹⁶ MÜLLER, 417.

Majka je obiteljska vrijednost. Obitelj je mjesto gdje je Marija postala Bezgrešno začete, majka Božjeg Sina i majka svih ljudi. Sam Bog došao je najprije u obitelj, a po njoj u cijeli svijet. Dijalog s ljudima počeo je u obitelji i odgovor na svoju Riječ primio je također u obitelji. Bio je to odgovor jedne žene koja je imala muža. U njezinu odgovoru uključen je odgovor svih koji se spasavaju i u njemu postaje efikasan. Stoga pravi odgovor Bogu nosi u sebi obiteljski karakter. Teološki je vrlo relevantno da je Marijina uloga u spasenju ljudskoga roda vezana za obitelj. U obitelji se konačno i potpuno ostvaruje susret i pravi odnos između Boga i čovjeka. Njezina biološka strana i razina imaju spasiteljsku dimenziju.

Sv. Obitelj je ostvarenje najintimnijih i najuzvišenijih odnosa između Boga i čovjeka. Ona je ujedno milost i učinak milosti kroz ljudski savršeni odgovor. Narav je te milosti da se daruje svim ljudima i da u svima postigne svoje učinke. Svaka je obitelj ne samo slika nego i posebno ostvarenje i podanašnjenje sv. Obitelji. To jednako vrijedi i za opću Crkvu i za pojedinu obitelj. Kršćanski je brak misterij Krista i Crkve. On je konkretizacija Kristove ljubavi prema Crkvi i ujedno znak nadnaravne stvarnosti, tajanstvene ljudsko-Božje ženidbe. To je najprije i najsavršenije ostvareno u sv. Obitelji. Zato je ona uzrok, prototip, model i savršenstvo svake obitelji. Budući da postoji prva, postoji i druga; jer je prva sveta, mora biti i druga. Marija je u obje prisutna kao majka, jer su obje jedno, iako na drugi, individualan način ostvareno.

Božji poziv Mariji da bude majkom Božjem Sinu nije isključivao brak, nego ga je pretpostavljao i trebao. Sin Marijin mora biti sin Davidov Marijinom ženidbom s Davidovim potomkom, Josipom.¹⁷ Kao ljudsko dijete imao je pravo na obiteljsku toplinu i očinsku brigu, a u dječjoj nedoraslosti na zaštitu. Prema tome, Marijina veza s Josipom pripada njezinu materinskom pozivu.¹⁸ Tražilo ju je njezino Dijete, koje je bilo pravi čovjek, iako je bilo također i Bog. Tako su i bračna i roditeljska ljubav bile radi Djeteta u svjesnoj službi Duhu Svetome. Marijin je brak bio savršen, iako nije bilo tjelesnog sastajanja između Marije i Josipa. Sam Bog ga je usavršio božanskim zahvatom i tako ga doveo do savršenstva, a bračnu ljubav do potpune plodnosti. Narav Marijina božanskog majčinstva, kome je sve bilo podređeno, isključivala je ulogu muža u rađanju. Zbog otkupljenja i njegove potpune nezasluzenosti bio je isključen čovjekov udio. Marija je stoga začela po Duhu Svetome. I to je začete bilo potpuno »događaj milosti iz njezine vjere«.¹⁹ Marija je postala majkom Božje Riječi vjerom kao osobnim i potpunim predanjem Bogu. Narav Božje Riječi i njezin spasiteljski karakter svodi ljudsku ulogu u utjelovljenju na primanje po vjeri. Zato je Marija nužno djevica i majka. Ono što povezuje jedno i drugo jest bezuvjetno predanje Bogu u bezuvjetnoj, osobnoj, poslušnoj vjeri. Milost njezina djevičanstva jest »nutarnje isijavanje, posljedica njezina poziva na Božje majčinstvo«.²⁰ Marijino djevičanstvo sraslo je s maj-

¹⁷ Usp. MÜLLER, 416.

¹⁸ Usp. MÜLLER, 416.

¹⁹ MÜLLER, 416.

²⁰ RAHNER, 36.

činstvom i s njim zajedno izraslo iz potpunog predanja i stavljanja na raspolaganje Božjoj volji, što se očitovalo u riječima i životu: ja sam sluškinja Gospodajja.

Djevičansko rođenje Kristovo nije ni prezir ni osuda zemaljskog očinstva, nego dokaz i pokaz da je sve Kristovo čist dar i djelo milostivog Boga. Krist nije iz nutarnje snage svijeta. Ne potječe ni od posvećene ljudske ljubavi nego jedino odozgo. Svijet, njegovi uvjeti, njegovi zahtjevi, njegove imanentne mogućnosti ne pružaju za to nikakva razloga da se Bog spusti u povijest.²¹ I jer Krist »nije iz svijeta nego odozgo, zato je Marija djevica.«²² Veličina i potpuna nezasluzenost dara morala je doći do izražaja na duhu i tijelu Marijinu. Njezin je jedini životni zadatak bio biti majka Božja, stvorena za milost i otvorena prema njoj.

Na prvi mah može se činiti da su Marijino djevičanstvo i majčinstvo nespojivi i isključivi. U stvari, oni se uvjetuju, tako da Božje majčinstvo svojom nutarnjom snagom i nadnaravnom logikom pretpostavlja djevičanstvo kao nužnu komponentu. U Sv. pismu nema jasnih dokaza za Augustinovo mišljenje da je Marija položila zavjet djevičanstva i onda se, pošto je našla istomišljenika u sv. Josipu, odlučila na djevičanski brak. Marijin upit za božansko majčinstvo: »Kako će to biti kad ja ne poznam muža?« (Lk 1,34) može u hebrejskoaramejskoj podlozi imati značenje: Kako će to biti kad ja neću da poznajem muža. Dakle, na temelju biblijskih podataka o Mariji moglo je biti i drukčije nego što misli Augustin. Punina milosti koju je Marija posjedovala osposobila ju je da bude Bogu savršeno na raspolaganju. Bez neke posebne objave odlučila se na ženidbu kao i druge židovske djevojke, misleći da je upravo to volja Božja. Opće uvjerenje pomoglo joj je da u ženidbi vidi vrijednost i svoj poziv i stoga ga je prihvatila u dubokom uvjerenju da će tako najbolje ispuniti volju Božju. U tom kontekstu nalazi se potvrda ženidbe i seksualnosti uopće.

Međutim, narav spasenja i Božjeg majčinstva traže da to majčinstvo bude djevičansko. Unatoč tome, djevičanstvo ne umanjuje čast i dostojanstvo ženidbe, kojoj je plodnost posvećena Kristovim sakramentom. Marija svojim djevičanstvom potvrđuje oženjenima i neoženjenima da svaki čovjek mora biti pripravan i otvoren milosti odozgo i da je svako drugo dobro, pa makar bilo zakonito kao brak, drugorazredno, jer je spasenje konačno ipak čist dar odozgo.

Marija i Josip bili su pravi muž i žena. Stoga je njihova ženidba autentična ženidba sa svim posljedicama koje iz takve ženidbe slijede. Marija je gajila prema svome mužu punu osobnu ljubav, samo što je ta ljubav prema njemu u njezinoj, od svakoga grijeha čistoj duši bila sasvim na liniji potpunog predanja Bogu. Njezina bračna ljubav nije se mogla odvojiti od ljubavi prema Bogu, i to zbog punine milosti koju je u sebi imala. »Bračna ljubav i potpuno predanje Bogu mogli su za sv. Obitelj tvoriti realno jedinstvo, biti potpuno identični, kako inače nigdje nije moguće.«²³

²¹ RAHNER, 67.

²² RAHNER, 68.

²³ MÜLLER, 471.

Predanje Bogu može biti posredno, u braku, i neposredno, izvan braka. Zajedničko im mora biti predanje Bogu. Ako bi brak i neženstvo to isključivali, oboje bi u negativnosti bili jednaki. Svi ljudi nemaju istu karizmu (usp. 1 Kor 7,7). Gdje se tko lakše predaje Bogu, tamo je i pozvan. Marija se u braku mogla potpuno predati Bogu, jer je bila puna milosti. Ona je, savršeno ljubeći Boga, savršeno ljubila i svog muža. Tako je osobnim predanjem Bogu u dubokoj i osobnoj vjeri uzor oženjenima i neoženjenima. Svaka zaručnička ljubav mora biti prozirna za Božju ljubav. Marijina zaručnička ljubav bila je u tom smislu »prozirnija nego je to kod ostalih ljudi, i otkupljenih, moguće«.²⁴

Potpuno predanje Bogu u običnim prilikama navodi na beženstvo. Iz toga ne slijedi da je ženidba religiozno niža. Seksualna neaktivnost nije etički vrednija od bračnoga života, niti je s obzirom na pripadnost mističnom tijelu Kristovu nedostojnije biti oženjen nego neoženjen. Razlika je samo što se oženjeni posredno, a neoženjeni neposredno predaju Bogu. Oženjen je čovjek razdijeljen i stoga umanjuje predanje Bogu. Narav je ljubavi da isključuje bigamiju i preljub. Razlog je psihološki, a ne seksualni. Potpuno predanje Bogu isključuje predanje čovjeku (usp. Mt 19,12,19; 1 Kor 7,32—34). Marija je tako svojim poslanjem predana Bogu u Kristu da nije više bilo moguće tražiti neku drugu vezu i oslon. Zato Matej veli: Majka i njezino dijete (2,11). Marijino potpuno predanje Bogu bilo je razlog da ostane djevica i poslije porođaja.

Prema svemu što je rečeno, brak sv. Obitelji nije neka iznimka nego najuzvišeniji brak, koji se u isto vrijeme može označiti kao eshatološki. Ljudi se, naime, o uskrsnuću neće više u zemaljskom smislu ni ženiti ni udavati, nego samo poznavati i ljubiti. Tim će biti savršeno ostvarena bit ženidbe, jer će Bog, koji je Ljubav (usp. 1 Iv 4,8), biti sve u svima (usp. 1 Kor 15,28). Ta je stvarnost već bila prisutna u Marijinoj ženidbi. Običan kršćanski brak ide preko tjelesnog ispunjenja i ljudskog rađanja. Ali on također mora uvijek biti otvoren prema sve većem ispunjenju preko Boga, a da umjetno ne napušta svoj vlastiti put.²⁵ Krist je posvetio brak Marije i Josipa kao dijete njihova braka i učinio ga savršenim učinivši njime savršenima odnose između Boga i čovjeka.

Majka i majke

U program utjelovljenja Sina Božjega uključena je i inkorporacija ljudi u mistično tijelo Kristovo. Marijino majčinstvo kao ostvarenje utjelovljenja uključuje u sebi materinstvo svih majki. Njezino je materinstvo ne samo uzor nego i uzrok svakog majčinstva ovdje na zemlji. Zbog toga svako majčinstvo ima milosnu dimenziju. Svrha mu je pribaviti Kristu određene udove bez kojih ne bi došao do punine. Prema tome, svako je majčinstvo usmjereno na Krista i ono se nipošto ne iscrpljuje biološkom vrijednošću. Sve su majke majke Marijinim majčinstvom, koje je od Marije poteklo, ali osobno prihvaćeno i na poseban način ostvareno u svakoj majci. Djeca, koju Krist naziva svo-

²⁴ MÜLLER, 471.

²⁵ Usp. MÜLLER, 472—473.

jom braćom, imaju s njim istu majku koja je prisutna u svim majkama. Ona potječu iz tajanstvene volje Božje kojom je htio da njegov Sin postane čovjekom među mnogom braćom.

Isti misterij koji je počeo u Mariji nastavlja se u srcima vjernika, posebno majki: »rađanje i rast Krista koji je začet po Duhu Svetom«. ²⁶ Marija je »u tijelu Kristovu jedne vrste 'nasljedni faktor' u biološkom smislu riječi (koji iznutra ravna razvoj životnoga toka). Sve daljnje djelo prima odavde djelovanje i oblik. Ona je živ organ, koji služi upravljanju ovim životnim tokom koji je Bog po samom postanku čovjekom utemeljio među ljudima«. ²⁷ Marijina je prisutnost svugdje u Crkvi živa i aktivna.

Svako je majčinstvo u svojoj srži stav prema Kristu. U Marije direktno, kod drugih indirektno. Marijino je majčinstvo čista milost i čist Božji čin. Isključena je uloga muža, a Marijina svedena na primanje. Otkupitelj nije plod ljudskoga napora nego Božji dar. Paralelizam i nutarnja povezanost između Marijina majčinstva i svakog drugog majčinstva ipak postoji. Razlika je golema, ali je na djelu isti Bog samo na različit način. Svako je majčinstvo Božji dar. Nitko od ljudi ne stvara djecu. Stvara ih sam Bog. Kod Marije je isključeno ljudsko djelovanje, a kod drugih uključeno. Različitost načina ne dira u temeljnu istinu da je svako majčinstvo dar i osobne odgovornosti za nj. Odgovarajući potvrdno na anđelovu poruku, Marija je »na vrhuncu svoje uloge«. ²⁸ Obitelj je ustanova Božja u kojoj je sve dar. To je posebno očito u sv. Obitelji. Dar je Marija, Josip i Dijete. Sva je struktura radi Djeteta-Krista. Josip uzima Djetetovu majku sebi za ženu. Marija, iznenađena, pristaje na Božji plan majčinstva. Od navještenja stavljajući se potpuno u službu svome Sinu. Njezin pristanak kao izraz vjere ujedno je program života i stav prema Bogu. Od prvoga časa začeca pa do smrti na križu ide za Bogom u tami vjere stavljajući svoje stope u Kristove: putovanje u Egipat, rođenje u štalici, prikazanje u Hramu, briga za Sinovu životnu sigurnost, suumiranje pod križem. Svaki Marijin korak išao je kroz vjeru do njezina uznesenja u slavu. Od Nazareta do Golgote nikad nije izašla »iz tame vjere«. ²⁹ Put ove majke jest pravi put na kojem se mora naći svaka majka i čovjek uopće. Marijino je majčinstvo nastalo vjerom, njom se razvijalo i raslo. Ono je dar i suradnja s darom, dar koji uključuje razvoj kroz ljudsku slobodu. Nije sve dano odjednom i što je dano dano je da se razvija do kraja. »Biblija ne poznaje sveznajuću Mariju za koju njezin Sin ne bi bio više nikakva tajna, nego vjernu učenicu svoga Sina koja se u vjeri daje voditi od postaje do postaje.« ³⁰

Marijino je majčinstvo prisutno i u kršćanskim majkama. Struktura mu je ista, iako je u Marije intenzivnije, u skladu s njezinom puninom milosti. Nije najbitnija fizičko-biološka dimenzija, nego duhovna, vjerska. »Još više blago onima koji riječ Božju slušaju i čuvaju« (Lk 8,28). Rađanje djece kao udova Kristovih pretpostavlja da

²⁶ Lumen gentium, n. 65.

²⁷ RENÉ LAURENTIN, *Mutter Jesu-Mutter der Menschen* (u originalu: La Vierge au Concil, 1965, Paris) Limburg, 1967, str. 175.

²⁸ MÖLLER, 451.

²⁹ MÖLLER, 486.

³⁰ MÖLLER, 463.

oni koji ih rađaju »slušaaju riječ Božju i vrše je« (Lk 8,21) i tek tako svatko od njih postaje u pravom i punom smislu »majka« (Mk 3,35) Kristova. Majčinstvo je ukorijenjeno u vjeri i mora se ravnati njome. Treba ga prihvatiti i u njemu uvijek biti otvoren prema Bogu. Prema tome, brak i majčinstvo su radi Krista. Njim su posvećeni, njim upravljani, njim finalizirani. Svaki je brak i majčinstvo služba Kristu i poslušnost vjere.

Majčinstvo nije jedan akt, pogotovu ne fizički, nego proces milosti. Ono je kao vjera plodan čin i utječe da se Krist formira u drugima. »On oko sebe širi snagu vjere i ljubavi na srce drugoga čovjeka. Tako se i tamo odvija rođenje Kristovo.«³¹ Po Mariji i uz Mariju ostalo je još mjesta i dužnosti da svaka majka radi što »najizvrsnije vrijedi za Mariju«³² da dariva Život »služeći« poput Marije »misteriju otkupljenja«.³³ Sve majke kao i Marija moraju prihvatiti riječ Božju u tami vjere i vjerom ući u Kristovo spasiteljsko djelovanje. Takvo je sudjelovanje značajno za svu zajednicu svetih. Marija je prva i najznačajnija. Druge moraju ići za njom i njezino djelo nastavljati. Marijin »da« da bude majkom Sinu Božjemu ujedno je pristanak na životni put i poslanje njezina Sina. Njegova je zadaća objaviti Oca. Marija mu u tom potpuno stoji na raspolaganju. Sve više je umirala sebi i postajala sluškinja svome Sinu u njegovu poslanju. Ona uzima riječ Božju, čuva je u svom srcu, o njoj razmišlja, po njoj živi i ponaša se, uvijek otvorena prema Bogu.

Isto majčinstvo rađa istom obvezom u kršćanskim majkama. Intenzitet Kristova majčinstva ne unosi u tom pogledu nikakve bitne razlike. Razlike su jedino u stupnju milosti, putu i mogućnosti koji su prilagođeni svakoj majci posebno. Ljudsko materinstvo ima spasiteljsku dimenziju. Roditelji vjerom, ljubavlju i nadom rađaju svoju djecu. Vjera je baština u kojoj se prihvaća Bog, što se u Kristu objavio, i predaje drugima (usp. 1 Tim 1,5). Majčinstvo je prirodni red i razvoj milosti. Po svojoj je naravi »odnos osobe prema osobi«,³⁴ na prvom mjestu prema Bogu u Kristu (usp. Mt 25,40).

Svako je rođenje djeteta puno obećanja, iako dijete izlazi iz tajanstvene i zagonetne volje Božje. Kristovo utjelovljenje osvjetljava i posvećuje ljudsko rađanje. Ono nas čini ponosnim i zahvalnim što pripadamo ljudskoj rasi.³⁵ Štalica je svjedok da se i u potleušice, seoske kolibe, gradske podruma i barake sasiplju Božja čudesa i darovi u obliku djece, koju je Marijin Sin učinio svojom braćom i djecom jednoga istog Oca, Boga, i jedne iste majke, Marije.

Marijina obitelj svjedoči da ni najsavršenija struktura nije sama sebi svrha. To posebno potvrđuju događaji u Jeruzalemskom hramu, Kani i pod križem. Sve je u obitelji radi Krista. I bit je njezina i ženedbena raznašanje Kristove ljubavi i pobožanstvenjenje svijeta s Kristom i u Kristu.

Uzvišeni dar majčinstva respektira i afirmira osobu. Bog ne postupa s ljudima kao s nijemim i mrtvim stvarima, nego u skladu s nji-

³¹ R. LAURENTIN, 18.

³² Lumen gentium, n. 56.

³³ Lumen gentium, n. 56.

³⁴ R. LAURENTIN, 171.

³⁵ Usp. JEAN CANTINAT, C. M., *Marie dans la Bible*, Lyon—Paris, 1963, str. 131.

hovom razumskom i osobnom naravi. Ne degradira Mariju ni druge majke do mrtvog sredstva nego osobnom riječju traži osobni odgovor. Majčinstvo ima narav i strukturu vjere i odatle mu spasiteljski učinak (usp. 1 Tim 2,15).

Marija svojim Bezgrešnim začecom afirmira svetost ženidbenog čina. Ona je, rođena od roditelja, na ljudski način, bila čista. Prema tome, ženidbeni čini nemaju u sebi ništa nečisto. Postojanje čovjeka u obitelji jest »događaj koji Bog hoće, svet događaj«. ³⁶ Sjedinjenje muža i žene nije prokletstvo nego Božji stvaralački čin. Samo muke prilikom porođaja spadaju u Adamovo prokletstvo.

Sakramenat svakidašnjosti

Obiteljski je okvir prikladan ambijent i pogodna klima koja ženi omogućuje potpun razvoj i procvat. Borba za emancipaciju nije uvijek borba za ženu. Marija je živjela skromno, nepriznato, nepoznato. To dokazuje da svakidašnjica obične siromašne žene ne umanjuje slobodu, čast i uspon žene. Marija je kroz sasvim skromne i siromašne prilike postigla da bude »uzdignuta nad anđele«. »Jedan pravi čovjek« živio je na ovom svijetu, »čovjek s krvlju i mesom, sa suzama, mukom, bijedom, tminom«, a koji ipak »nije ništa drugo nego čistoća, dobrotu, ljubav prema križu, čovjek koji je samo Božji...« ³⁷ Sav taj sjaj bio je sakriven u gotovo banalnoj svakidašnjici običnoga čovjeka, kakva srećemo na prašnjavim cestama, u prostranim stepama i u jedva pristupačnim brdima. Marija je dokaz da je ipak moguće »u ovom životu tame, slabosti, bijede, neznanja, umora, plača, biti čovjek koji Boga ljubi i koga Bog ljubi, dijete Božje, čovjek koji živi životom Duha«.

O Mariji se ništa ne zna od njezina početka do anđelova poziva. Ta šutnja o njoj »rječitija je od svih govora«. ³⁸ To i ono malo što je Crkva o Mariji sačuvala govori jasno da je njezin život bio sasvim običan. Sasvim običan naizgled, a zapravo sasvim duhovan. Potpuno ljudski i potpuno božanski. Očit dokaz da je svakidašnje i obično u obitelji posvećeno. Svakidašnje je postalo pravi sakramenat, oblik za nadnaravnoga i njegov znak. Sve se svelo i pretvorilo u služenje Bogu u vjeri i ljubavi.

Marija nije neki apstraktni pojam, nego netko, neka određena živa žena u određenim, bijednim ljudskim prilikama i konkretnim odnosima osobe, žene i majke. Ta je stvarnost pravi dokaz da »izvor sreće nije u posjedovanju dobara ovoga svijeta nego u prihvaćanju Božje volje«. ⁴⁰ Uska staza obiteljskoga života, siromaštvo, zebnja, borba, mržnja, progonstvo, suze, bol — nisu po sebi znak prokletstva, nego mogu biti izvor spasenja, ako se iz ruke Božje prime riječima i životom: »Neka mi bude po riječi Tvojoj« (Lk 1,38). Odricanje, čistoća i rad također imaju vrijednost. Peripetije u obitelji kao što su bile i u Marijinoj: s mužem, s vlastitom savješću, s djetetom, sa smještajem, sa

³⁶ RAHNER, 40.

³⁷ RAHNER, 81.

³⁸ BOSSUET, *Élévations sur les Mystères*, ed. D. de Bouvier, 1933, str. 692.

⁴⁰ J. CONTENAT, 128.

svijetom, pokazuju kako su međusobno protkani ljudski napor i Božja briga, i kako zapravo kroz ljudski napor protječe Božja milost, briga i svemogućnost.

Marija također svjedoči da plodovi ženidbe nisu konačan plijen smrti. U Mariji je vidno što čeka svakoga člana obitelji, kakvo je ostvarenje njegova spasenja i kakav je njegov konačni oblik. Marijino uznesenje u slavu uči da je zadnji cilj čovjekov Bog. Zbog toga je neopravdana i fetišizacija i prezir tijela. Proslava je autentična mogućnost čovjekova poslije Isusova uskrsnuća. U Mariji je to već jedan dio stvarnosti koji je u Kristu već stvarnost.⁴¹ Marija svojim uznesenjem u slavu prijeći da se trajno prizemnimo na ovom svijetu i da radi komadića sreće ostavimo cijelu sreću. Naprotiv, navodi nas da komade integriramo u cjelinu.

Marija je objava, znak, dokaz za ono što ima zapasti čovjeka, znak da uskrsnuće Glave za sobom povlači i uskrsnuće tijela. U Mariji je zbog njezinih obiteljskih odnosa počeo svršetak posljednjeg stanja Crkve. Stoga Crkva s opravdanjem vidi u njoj svoju konačnu sliku kojoj se nada kod Krista. Marija je »summa Ecclesiae« po kojoj dolazi spasenje cijelom svijetu u obliku koji se zove obitelj.

---

⁴¹ Usp. RAHNER, 91.